

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ સમક્ષ

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૮૬૮૬ ઓફ ૨૦૨૦

મંજૂરી અને સહિ માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. વાય. કોઝે

=====

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદાઓ જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?	હા.
૨.	પત્રકારને સોંપી શકાય કે નહીં?	હા.
૩.	શું ચુકાદાની તેમની સત્તાઓ?	
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશના અર્થઘટન અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	

ડોલતનબી ગુલનબી પઠાણ

વિરુદ્ધ

ભારતનું સંઘ

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧,૨ માટે શ્રી આદિત્ય જે પંડ્યા (૬૯૯૧)

મેસર્સ ગુપ્તા લો એસોસીએટ્સ (૯૮૧૮) માટે સુશ્રી ઐશ્વર્યા પરિતોષ

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨,૩

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ માટે નોટિસ અનસર્વડ (૮)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨,૩ માટે પરિતોષ આર ગુપ્તા (૭૫૮૩)

કોરમ:માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. વાય. કોઝે

તારીખ:૦૧/૧૨/૨૦૨૦

મૌખિક ચુકાદો

૧. ભારતના બંધારણની અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની આ અરજી એ તારીખ ૦૭.૦૧.૨૦૨૦ ના પ્રતિવાદી નંબર ૨ દ્વારા જારી કરવામાં આવેલ પત્રવ્યવહાર નં. એફઆઈએમએફ/ એલબીઆરઆરબી/ આરએસઈટીઆઈ/૪૦૮ ને પડકારતી દાખલ કરેલ અરજી છે અને તે ગ્રામીણ સ્વ-રોજગારના કર્મચારીઓનું આઉટસોર્સ તાલીમ સંસ્થા અંગેના માનવ સંસાધન નીતિ પરના મેન્યુઅલની વિરુદ્ધ હોવાનું જાહેર કરે છે.

આ પડકારના માધ્યમથી, પ્રતિવાદી નંબર ૩ દ્વારા કર્મચારી હોય તેવા અરજદારોએ આ પત્રવ્યવહારને પડકાર્યો છે અને તે મુજબ, વિવાદિત પત્રવ્યવહારને કારણે, અરજદારો કે જેમની કરારના આધારે યોગ્ય રીતે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી તેમણે પ્રતિવાદી નંબર ૩ ને બદલે મેનપાવર સર્વિસ પ્રોવાઈડર હેઠળ કામ કરવું પડશે.

૩. અરજદારો માટે જાણીતા વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે પ્રતિવાદી દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા વિવાદિત પત્રવ્યવહાર દ્વારા નંબર ૨-બેંક એ એમ. એસ. પી. (મેનપાવર સર્વિસ પ્રોવાઈડર) દ્વારા ચાલુ રાખવા અથવા રાજીનામું આપવાનો વિકલ્પ આપતી પ્લેસમેન્ટ એજન્સી દ્વારા હાલના કરારબદ્ધ કર્મચારીઓને બદલવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે. આ નિર્ણય ભારત સરકારના ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી માર્ગદર્શિકાનું ઉલ્લંઘન છે.

જ. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારોની વર્ષ ૨૦૦૦માં સ્ટેટ બેંક ઓફ સૌરાષ્ટ્રમાં ડ્રાઇવર તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી, જે પાછળથી સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા સાથે ભળી ગઈ હતી.જો કે, અરજદારોની કરાર આધારિત નિમણૂક ભારતીય સ્ટેટ બેંકમાં ચાલુ રહી અને ત્યારબાદ, અરજદારોએ ગ્રામીણ સ્વ-રોજગાર તાલીમ સંસ્થા દ્વારા પિઓન કમ ચોકીદારની નોકરી માટે અરજી કરી હતી, જેની સ્થાપના જાહેર ક્ષેત્રની બેંક અને અન્ય સરકારી સંસ્થાઓમાં રોજગાર આપવાના હેતુથી કરવામાં આવી હતી.અરજદારોની અરજી વિશેષ અધિકારી, પ્રભારી મહાપ્રબંધક તેમજ નાયબ મહાપ્રબંધક, મુખ્ય પ્રબંધક અને ગ્રામીણ સ્વ-રોજગાર તાલીમ સંસ્થાના નિર્દેશકની બનેલી સમિતિ દ્વારા સૂચનાઓ સાથે યોગ્ય ચેનલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી હતી, જેથી અરજદારોએ ૧૦ વર્ષથી વધુ સમય માટે તેમની ફરજો બજાવી છે અને સારી રીતે અનુભવી છે અને નિષ્ઠાપૂર્વક કામ કર્યું છે.તેથી, આવી ભલામણોના આધારે ગ્રામીણ સ્વ-તાલીમ સંસ્થા દ્વારા ઘડવામાં આવેલી હાલની શરતો અનુસાર કરારના આધારે પિઓન કમ ચોકીદાર તરીકે અરજદારોની સેવાઓ, અરજદારોને દૈનિક વેતન પર અને સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા, ભાવનગરની ગવર્નિંગ કાઉન્સિલની મંજૂરી હેઠળ પિઓન કમ ચોકીદાર તરીકે સમાવી લેવામાં આવ્યા હતા.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારોને વાઉચર્સ તૈયાર કરીને પ્રતિવાદી નંબર ૩ દ્વારા દૈનિક વેતન દર પર

ચૂકવણી કરવામાં આવી રહી છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જૂન ૨૦૨૦ સુધી અરજદારોને ૯,૯૯૯/= નો માસિક પગાર ચૂકવવામાં આવ્યો છે.

૫. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ૦૭.૦૧.૨૦૨૦ ના વિવાદિત પત્રવ્યવહાર દ્વારા, જી. ડી. અજમેર, રાજકોટ નામના ત્રીજા પક્ષને મેન્યુઅલ સર્વિસ પ્રોવાઇડર તરીકે રોકવામાં આવ્યો છે અને તેથી, સહાયક સ્ટાફ માટે બેંકની કોઈપણ શાખા દ્વારા કોઈ પણ સ્ટાફની જરૂરિયાતને મેનપાવર સર્વિસ પ્રોવાઇડર દ્વારા સંતોષવી પડશે અને તેથી, અરજદારો પાસે એકમાત્ર વિકલ્પ તેમનો કરાર છોડી દેવાનો અને તે જ કામમાં જોડાવાનો હતો પરંતુ મેનપાવર સર્વિસ પ્રોવાઇડર દ્વારા.

૬. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે માનવબળ સેવા પ્રદાતાને જોડવાનો અને માનવબળ સેવા પ્રદાતાના માધ્યમથી અરજદારોને જોડવાનો પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ નો નિર્ણય અરજદારોના હિતની વિરુદ્ધ છે; ખાસ કરીને અરજદારો ભવિષ્યમાં શોષણ માટે નિયમિત ગણવામાં આવતા અધિકારનો લાભ લઈ શકશે નહીં અથવા વધુમાં, તે અરજદારો કે જેઓ કરારબદ્ધ કામદારો છે તેમને અન્ય કરારબદ્ધ કર્મચારીઓ સાથે બદલવા સમાન હશે અને આવો નિર્ણય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયની વિરુદ્ધ છે કે કરાર/કામચલાઉ/દૈનિક દાવાને અન્ય કરાર/કામચલાઉ અથવા દૈનિક દાવ દ્વારા બદલી શકાતો નથી.

૭. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે ૦૭.૦૧.૨૦૨૦ તારીખનો પત્ર એ જ નીતિની વિરુદ્ધ છે જે ગ્રામીણ સ્વ-રોજગાર તાલીમ સંસ્થાના કર્મચારીઓને આઉટસોર્સિંગ કરવા માટે માનવ સંસાધન નીતિ પરની માર્ગદર્શિકામાં પ્રચલિત છે.આવી નીતિ પ્રકરણ II હેઠળ જે ગ્રામીણ સ્વ-રોજગાર તાલીમ સંસ્થા દ્વારા સહાયક કર્મચારીઓને જોડવાની જોગવાઈ કરે છે અને ક્યાંય એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી નથી કે ગ્રામીણ સ્વ-રોજગાર તાલીમ સંસ્થાને તૃતીય પક્ષ માનવબળ સેવા પ્રદાતા દ્વારા બદલવામાં આવે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિવાદિત પત્રવ્યવહાર દ્વારા, અરજદારોની સેવાની શરતોને તેમના નુકસાન માટે અને અરજદારને કોઈ તક આપ્યા વિના બદલવાની માંગ કરવામાં આવે છે.રિલાયન્સ અજય હાસિયા અને અન્યો વિરુદ્ધ ખાલિદ મુજુબ સેહરાવદી અને અન્યોના ૧૯૮૧ના ૧ એસ. સી. સી. ૭૨૨ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર મૂકવામાં આવ્યું છે.અરજદારો સિવિલ રિટ પિટિશન નંબર ૧૬૯૦૩/૨૦૧૯ માં તારીખના ૦૮.૧૧.૨૦૧૯ ના આદેશમાં રાજસ્થાન હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર પણ આધાર રાખે છે, સમાન હકીકતમાં અરજદારની સેવાને નોટિસ જારી કરીને સુરક્ષિત કરવામાં આવી હતી અને આ બાબત હજુ પણ બાકી છે.

૮. આની સામે, વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી ઐશ્વર્યા પરિતોષ રજૂ કરે છે કે અરજી હકીકતમાં તેમજ કાયદામાં ખોટી છે કારણ કે કોઈ રિટ જાળવી શકાતી નથી.

પ્રતિવાદી નંબર ૩ સામે પ્રતિવાદી નંબર ૩ એ જાહેર ટ્રસ્ટ/સહકારી સોસાયટી છે જે પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને યુનિયન અથવા પ્રતિવાદી નંબર ૨-બેંકથી અલગ સંસ્થા છે. પ્રતિવાદી નંબર ૩ કોઈ પણ સંજોગોમાં રાજ્યની સાધનસામગ્રી નથી અને તેથી, રિટ જાળવવા યોગ્ય નથી તેથી, રિટ જારી કરવા સામે પ્રાથમિક વાંધો છે. ત્યારબાદ વિદ્વાન વકીલ રજૂ કરે છે કે ગ્રામીણ સ્વ-રોજગાર તાલીમ સંસ્થા માટે માનવ સંસાધન નીતિ ગ્રામીણ સ્વ-રોજગાર તાલીમ સંસ્થા દ્વારા રોકાયેલા લોકોની પ્રક્રિયા અને સેવાની શરતોને સુવ્યવસ્થિત કરવાની હતી. આ સૌપ્રથમ ૨૧.૧૦.૨૦૧૫ ના ડિપાર્ટમેન્ટ ઓર્ડર દ્વારા પ્રસારિત કરવામાં આવ્યું હતું. આ માર્ગદર્શિકા સંસ્થાની કામગીરીની સંપૂર્ણ માર્ગદર્શિકા પૂરી પાડે છે અને ગ્રામીણ સ્વ-રોજગાર તાલીમ સંસ્થા દ્વારા એકવાર નિમણૂક પામેલી વ્યક્તિને મૂળ બેંકના કર્મચારીઓ તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં. તેમની નિમણૂક સેવાઓ ચલાવવા માટે કરવામાં આવે છે.

૯. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ક્ષેત્ર ફરજોને સંચાલિત કરતી માર્ગદર્શિકા કર્મચારીઓના આઉટસોર્સિંગ માટેની નીતિને વિસ્તરે છે અને તે પછી, વિવાદિત પત્રવ્યવહાર માત્ર નીતિને તેના સંપૂર્ણ અમલીકરણની દિશામાં છે. માર્ગદર્શિકાનું પાલન.

૧૦. વિદ્ધાન વકીલે આ કોર્ટનું ધ્યાન ગ્રામીણ સ્વ-રોજગાર તાલીમ સંસ્થાની કામગીરીને સંચાલિત કરતી નીતિની સંબંધિત કલમ અને તેના બંધારણ તરફ દોર્યું હતું.ત્યારબાદ વિદ્ધાન વકીલે પ્રતિવાદી નંબર ૩ વતી દાખલ કરવામાં આવેલા વધારાના સોગંદનામા તરફ આ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું હતું અને રજૂઆત કરી હતી કે રાષ્ટ્રીય સ્તરે ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા ૦૬.૧૧.૨૦૧૬ પર એક સલાહકાર સમિતિ યોજવામાં આવી હતી અને ગ્રામીણ સ્વ-રોજગાર તાલીમ સંસ્થાના સંચાલનને લગતા ઘણા મુદ્દાઓ પર ચર્ચા કરવામાં આવી હતી અને અન્ય મુદ્દાઓ વચ્ચે ગ્રામીણ સ્વ-રોજગાર તાલીમ સંસ્થાના આઉટસોર્સ કરેલા કર્મચારીઓ માટે એચ.આર. નીતિના સંચાલનને લગતા મુખ્ય મુદ્દા પર પણ તારીખની ૨૧.૧૦.૨૦૧૫ ની બેઠકમાં ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.એચઆર નીતિની વિવિધ જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં પ્રાયોજક બેંકની વ્યવહાર મુશ્કેલીઓને પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવી હતી અને એવું તારણ કાઢવામાં આવ્યું હતું કે તેના અમલીકરણ માટેની નીતિ પ્રાયોજક બેંકની વિવેકબુદ્ધિ પર છોડી દેવામાં આવશે અને એકમાત્ર જરૂરિયાત એ હતી કે પ્રાયોજક બેંક એચઆર નીતિ હેઠળ નિર્ધારિત લઘુત્તમ વેતનનું પાલન સુનિશ્ચિત કરે. રાષ્ટ્રીય સ્તરે આ નિર્ણયના આધારે પ્રતિવાદી નંબર ૨ સહિત પ્રાયોજક બેંકે ગ્રામીણ સ્વ-રોજગાર તાલીમ સંસ્થાના કર્મચારીઓને આઉટસોર્સિંગ કરીને માનવ સંસાધન નીતિનું

અમલીકરણ અપનાવવાનો નિર્ણય લીધો હતો.પૃષ્ઠ Nos.૧૫૧ થી ૧૫૨ પર સંબંધિત રેકૉર્ડ્સ તરફ પણ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે.

૧૧. સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજોને ધ્યાનમાં લીધા પછી, જે મુદ્દાને સંબોધિત કરવાની જરૂર છે તે રોજગારની દિશામાં પ્રતિવાદીઓ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી નીતિના રાષ્ટ્રવ્યાપી અમલીકરણ સામે અરજદારોની સેવાઓનું રક્ષણ છે.અરજદારોની શરૂઆતમાં વર્ષ ૨૦૦૦માં સંબંધિત સમયે અગાઉની સ્ટેટ બેંક ઓફ સૌરાષ્ટ્ર દ્વારા કરારના આધારે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.એવું લાગે છે કે ત્યારબાદ સ્ટેટ બેંક ઓફ સૌરાષ્ટ્રનું સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા સાથે વિલિનીકરણ થયું છે.કરારના આધારે અરજદારોની ઉપરોક્ત વિલિનીકરણ રોજગારના કારણે, અરજદારોએ સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા ડરલ સેલ્ફ ટ્રેનિંગ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ, એટલે કે પ્રતિવાદી નંબર ૩ દ્વારા સંચાલિત પ્રવર્તમાન પ્રણાલી હેઠળ પીઓન કમ ચોકીદારના પદ માટે મર્જ થયેલી બેંકમાં નવેસરથી અરજી કરી હતી.

૧૧.૧ ઇજનેરની સેવાઓ સાથે સંકળાયેલો કાર્યાલય આદેશ તારીખ ૧૦.૦૫.૨૦૦૯ એ પ્રતિવાદી નંબર ૩-તાલીમ સંસ્થા દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ એક આદેશ છે જેમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે આરએસઈટીઆઈ, ભાવનગરની શરતો અનુસાર, ગવર્નિંગ કાઉન્સિલે એજન્ડાને

મંજૂરી આપી હતી, જેના હેઠળ અરજદારોની કરારના આધારે આરએસઈટીઆઈ, ભાવનગરમાં નિમણૂક કરવામાં આવી હતી અને જેમને દૈનિક વેતન ચૂકવવામાં આવશે

૧૨. ૦૭.૦૧.૨૦૨૦ તારીખનો વિવાદિત પત્રવ્યવહાર માનવબળ સેવા પ્રદાતા એજન્સીની સગાઈ માટે હતો, જેના દ્વારા જરૂરિયાત મુજબ સહાયક સ્ટાફને રોકવામાં આવવાનો હતો. પત્રવ્યવહાર એ કોઈપણ સહાયક સ્ટાફ એટલે કે ફેકલ્ટી, સહાયક, એટેન્ડર અને ચોકીદાર કમ માળીની સગાઈ માટેની જરૂરિયાતનો ઉલ્લેખ કરે છે અને ૦૧.૦૧.૨૦૨૦ થી અસર સાથે માનવબળ સેવા પ્રદાતા દ્વારા હોવો જોઈએ. તેમાં એવી પણ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જે સ્ટાફ પહેલેથી જ કરારના ધોરણે રોકાયેલો છે તે તેમનો કરાર સમાપ્ત થાય ત્યાં સુધી ચાલુ રહેશે અને કરાર પૂર્ણ થયા પછી, માનવબળ સેવા પ્રદાતા દ્વારા આર. એસ. ઈ. ટી. આઈ. માં ચાલુ રહેવાની પસંદગી સહાયક સ્ટાફ પાસે છોડી દેવામાં આવશે. જોકે, વ્યક્તિગત સહાયક સ્ટાફ સાથે આર. એસ. ઈ. ટી. આઈ. દ્વારા કોઈ નવો કરાર કરવામાં આવશે નહીં. એવું લાગે છે કે આ પત્રવ્યવહાર આર. એસ. ઈ. ટી. આઈ. પર રાષ્ટ્રીય સ્તરની સલાહકાર સમિતિની બેઠકમાં લેવામાં આવેલા નિર્ણય પર આધારિત છે, જેમાં સહાયક કર્મચારીઓની ભાગીદારીના સંદર્ભમાં રાષ્ટ્રવ્યાપી તમામ પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં લીધા પછી, સમિતિએ આર. એસ. ઈ. ટી. આઈ. ના આઉટસોર્સિંગ કર્મચારીઓ માટે એચ.

આર. નીતિના અમલીકરણના મુદ્દા પર નિર્ણય લીધો છે. ગૃહમાં આ મુદ્દા પર વિસ્તૃત ચર્ચા કરવામાં આવી છે અને તેમાં સમાવિષ્ટ વિવિધ જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં પ્રાયોજક બેંકો દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલા વાંધાઓ અને વ્યવહાર મુશ્કેલીઓને ધ્યાનમાં રાખીને, તે નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું કે માનવ સંસાધન નીતિનો અમલ/સ્વીકાર બેંકોની વિવેકબુદ્ધિ/પસંદગી પર છોડી દેવામાં આવે.જોકે, બેંકોએ એ સુનિશ્ચિત કરવાનું હતું કે માનવ સંસાધન નીતિ/માર્ગદર્શિકામાં નિર્ધારિત લઘુત્તમ વેતન લાગુ કરવામાં આવે.ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, વિવાદિત નિર્ણય અરજદારોને રોજગાર વગરનો નથી કરતો, પરંતુ તે માત્ર લેવામાં આવેલા નીતિગત નિર્ણય અનુસાર રોજગારના સ્વરૂપમાં ફેરફાર કરે છે

૧૩. દેખીતી રીતે, જ્યાં સુધી નોકરી ગુમાવવાની વાત છે ત્યાં સુધી કોઈ કારણ સામે આવ્યું નથી.જો કે, અરજદારોની ચિંતા એ જણાય છે કે જો રોજગારનું સ્વરૂપ બદલવામાં આવે તો તેઓ ભવિષ્યમાં નિયમિત થવાની સંભાવના ગુમાવી શકે છે.આવી દલીલને મૂળભૂત અધિકારોનું ઉલ્લંઘન ગણી શકાય નહીં જેથી ભારતના બંધારણની આ કલમ ૨૨૬ ના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી શકાય.

૧૪. તે વિવાદમાં નથી કે અરજદારો પ્રતિવાદી નંબર ૩-તાલીમ સંસ્થા દ્વારા ઓફિસ ઓર્ડરના આધારે કરાર આધારિત રોજગાર હેઠળ છે અને તે સૂચવવા માટે

કંઈ નથી કે અરજદારો પ્રતિવાદી નંબર ૨-સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા સાથે કોઈ પણ રીતે મુખ્ય સેવક સંબંધ ધરાવે છે. જેમ વર્ણવવામાં આવ્યું છે તેમ, અરજદારોની શરૂઆતમાં અગાઉની સ્ટેટ બેંક ઓફ સૌરાષ્ટ્રમાં કરારના આધારે પણ નિમણૂક કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ વિલિનીકરણ પછી, અરજદારોને પ્રતિવાદી નંબર ૩-તાલીમ સંસ્થા દ્વારા રોજગારની પ્રવર્તમાન નીતિ અનુસાર કરારના આધારે ચાલુ રાખવામાં આવ્યા હતા. કોર્ટનો મત છે કે કરારની પ્રકૃતિના રોજગારની દ્રષ્ટિએ કોઈ ફેરફાર થયો નથી, તેથી ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ નો ઉપયોગ કરવા માટે મૂળભૂત અધિકારનું કોઈ ઉલ્લંઘન જોવા મળતું નથી.

૧૫. પ્રતિવાદી નંબર ૩-તાલીમ સંસ્થા દ્વારા અરજદારોની નોકરી માટે નજીકથી તપાસની જરૂર છે જે ગ્રામીણ સ્વ-રોજગાર તાલીમ સંસ્થાના આઉટસોર્સિંગ સ્ટાફ માટે માનવ સંસાધન નીતિની માર્ગદર્શિકાના આધારે છે. આવી સંસ્થાની પૃષ્ઠભૂમિ એ હતી કે જ્યારે ભારત સરકાર, ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલયે યુવાનોને તેમના સ્વ-રોજગારને સક્ષમ કરવા માટે ફોલો-અપ/એસ્કોર્ટ સેવાઓ પૂરી પાડવા ઉપરાંત સ્વ-રોજગાર તરફ જોરદાર તાલીમ, પ્રેરણા અને વ્યવહાર અભિગમ દ્વારા બેરોજગારીની સમસ્યાનો સામનો કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે દેશભરમાં ગ્રામીણ સ્વ-રોજગાર તાલીમ સંસ્થાના મોડલને સ્પીકાર્યું હતું. તેની પાછળનો ઉદ્દેશ સંપત્તિના સર્જનમાં યુવા શક્તિને દિશા આપવાનો, આર્થિક પ્રગતિને

સમાન રીતે વહેંચવા માટે યુવાનોને સશક્ત બનાવવાનો અને ટૂંકા ગાળાના હસ્તક્ષેપ દ્વારા ઉત્પાદક ઓળખ પ્રાપ્ત કરવા માટે ગ્રામીણ યુવાનોમાં પરિવર્તન લાવવાનો હતો.આર. એસ. ઇ. ટી. આઈ. નો ઉદ્દેશ બેરોજગાર યુવાનોને સ્વ-રોજગાર અને વેતન રોજગાર પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવા માટે આર. એસ. ઇ. ટી. આઈ. ખાતે મફત રહેણાંક તાલીમ મેળવવા માટે ઓળખવા, દિશા નિર્દેશિત કરવા, પ્રોત્સાહિત કરવા અને સહાય કરવાનો હતો.તે કૃષિ આધારિત પ્રવૃત્તિઓ, ઉત્પાદન, પ્રક્રિયા અને સામાન્ય ઇ. ડી. પી. પર તાલીમ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરીને ઉમેદવારોને જ્ઞાન અને કુશળતા પ્રદાન કરવા અને તમામ પ્રશિક્ષિત ઉમેદવારો માટે ઉચ્ચ પતાવટ દર હાંસલ કરવા માટે પણ હતું.આર. એસ. ઇ. ટી. આઈ. નું બંધારણ અને સંચાલન પ્રાયોજિત બેંક દ્વારા ટ્રસ્ટ અથવા સોસાયટીની સ્થાપના દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું અને આર. એસ. ઇ. ટી. આઈ. ના સંગઠન માળખામાં નિયામક, ફેકલ્ટી, ઓફિસ આસિસ્ટન્ટ, એટેન્ડર, ચોકીદાર/માળી વગેરેનો સમાવેશ થતો હતો. આર. એસ. ઇ. ટી. આઈ. નો હેતુ આર. એસ. ઇ. ટી. આઈ. ના લક્ષ્યો અને ઉદ્દેશો હાંસલ કરવા માટે સહાયક સ્ટાફ તરીકે સક્ષમ વ્યક્તિઓની ભરતી કરવાનો છે. હાલના કર્મચારીઓના રાજીનામા, કોઈપણ કારણોસર કર્મચારીની હકાલપટ્ટી, હાલની/ખાલી જગ્યાઓ ભરવા માટે કોઈપણ કર્મચારીનું મૃત્યુ થવાને કારણે ઊભી થયેલી ખાલી જગ્યાઓ ભરવા માટે ભરતી જરૂરી બની શકે છે.ત્યારબાદ, દેખીતી રીતે પ્રતિવાદી નંબર ૩ અને અરજદારો

વચ્ચેનો સંબંધ કારની પ્રકૃતિ ધરાવે છે અને તે ૨૦૦૦ થી છે અને તે પછી પણ, અરજદારોના મૂળભૂત અધિકારનું ઉલ્લંઘન થતું હોય તેવું લાગતું નથી.

૧૬. અદાલતે પ્રતિવાદી નંબર ૩ વતી ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલને પણ ધ્યાનમાં લીધી છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૩ ને રાજ્ય અથવા રાજ્યની સાધનસામગ્રી તરીકે ગણી શકાય નહીં અને ભારતના બંધારણની કલમ ૧૨ હેઠળ વિચારણા કરી શકાય છે.આર. એસ. ઇ. ટી. આઈ. ના બંધારણની તપાસ કર્યા પછી, અદાલતનો મત છે કે સંસ્થાને રાજ્યની સાધનસામગ્રી તરીકે ગણી શકાય નહીં કારણ કે સંસ્થામાં ફાળવવામાં આવેલી રાજ્યની કોઈ સંચાલિત સત્તા નથી.આ સંસ્થા પોતાના વતી કામ કરી રહી છે અને સરકાર વતી નહીં અને તેને આવી સંસ્થાના સ્વરૂપમાં ન કહી શકાય.કોર્ટનો મત છે કે રાજ્ય એજન્સી અથવા સાધન તરીકે ઓળખાવા માટે, રાજ્યનું નાણાકીય સંસાધન સંસ્થાના કાર્યાત્મક સ્વરૂપમાં હોવું જોઈએ અને સારમાં સરકારનું હોવું જોઈએ અને સંપૂર્ણ અધિકાર સરકાર પાસે હોવો જોઈએ અને સંસ્થા દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી પ્રવૃત્તિ અગાઉના પ્રસંગોએ સરકાર દ્વારા જ હાથ ધરવામાં આવવી જોઈએ અને સરકારને સત્તાના કેટલાક ઘટકોનો આનંદ મળવો જોઈએ.રાજ્ય નિયંત્રણની સાથે સંસ્થાની કાર્યક્ષમતા પણ મહત્વની છે.તાત્કાલિક કેસમાં, ન તો દલીલોમાંથી અથવા બારમાં કરવામાં આવેલી રજૂઆતોમાંથી અરજદારો અદાલતને ખાતરી આપી શકે છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૩ ભારતના બંધારણની કલમ ૧૨ હેઠળ

રાજ્યના ફસાવામાં આવે છે.તેથી, આ અદાલતનો એવો પણ મત છે કે ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવા માટે પ્રતિવાદી નંબર ૩ સામે કોઈ કેસ બનાવવામાં આવ્યો નથી, જેની સાથે અરજદારો કરાર સંબંધ ધરાવે છે.

૧૭. એસબીઆઈ રૂરલ સેલ્ફ એમ્પ્લોયમેન્ટ ટ્રેનિંગ ઇન્સ્ટિટ્યૂટની સ્થાપના માર્ચ ૨૦૦૯માં બોમ્બે સાર્વજનિક ટ્રસ્ટ એક્ટ, ૧૯૫૦ હેઠળ સ્થાપિત ટ્રસ્ટ તરીકે કરવામાં આવી હતી અને સોસાયટી રજિસ્ટ્રેશન એક્ટ, ૧૮૬૦ હેઠળ પણ નોંધણી કરવામાં આવી હતી.મેમોરેન્ડમ ઓફ એસોસિએશન અનુસાર, આ સંસ્થા સ્વરોજગારીને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ગ્રામીણ ક્ષેત્રમાં તાલીમ આપે છે.પ્રતિવાદી નંબર ૩-સંસ્થાના બંધારણની ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, અદાલતનો મત છે કે અજય હાસિયા અને અન્યો (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં ચુકાદો અરજદારોને કોઈ મદદ કરશે નહીં.અજય હાસિયા અને અન્યો (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, કોર્ટ આ મુદ્દા પર વિચારણા કરી રહી હતી કે પ્રાદેશિક ઇજનેરી કોલેજને રાજ્યની સાધનસામગ્રી અથવા એજન્સી તરીકે ગણવામાં આવે કે કેમ અને આવા મુદ્દા પર વિચારણા કરતી વખતે, સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે કોઈ સત્તા કલમ ૧૨ માં રાજ્યની વ્યાખ્યામાં આવે છે કે કેમ તે નક્કી કરવા માટેની કસોટી એ છે કે તે સરકારની સાધનસામગ્રી અથવા એજન્સી છે કે કેમ.તપાસ એ ન હોવી જોઈએ કે કાયદાકીય વ્યક્તિનો જન્મ કેવી રીતે થયો છે,

પરંતુ તે શા માટે અસ્તિત્વમાં આવ્યો છે.તેથી, કોર્પોરેશનની રચના કાયદા દ્વારા કરવામાં આવી છે કે કાયદા હેઠળ કરવામાં આવી છે તેનાથી કોઈ ફરક પડતો નથી.સરકારની સાધનસામગ્રી અથવા એજન્સીની વિભાવના કાયદા દ્વારા બનાવવામાં આવેલ કોર્પોરેશન સુધી મર્યાદિત નથી પરંતુ તે કંપની અથવા સોસાયટીને સમાન રીતે લાગુ પડે છે અને આપેલ કિસ્સામાં તે સંબંધિત પરિબલોને ધ્યાનમાં રાખીને નક્કી કરવું પડશે કે કંપની અથવા સોસાયટી સરકારની સાધનસામગ્રી અથવા એજન્સી છે કે કેમ જેથી કલમ ૧૨ માં "સત્તા" શબ્દના અર્થમાં આવે.નિર્ણય માટેનો આધાર રમણ દયરામ શેટ્ટી વિરુદ્ધના કેસમાં આપવામાં આવ્યો છે. આંતરરાષ્ટ્રીય હવાઈમથકે ૧૯૭૯માં ૩ એસસીસી ૪૮૯નો અહેવાલ આપ્યો હતો.

૧૮. અદાલતના અભિપ્રાયમાં તાલીમ સંસ્થા અને તેની સ્થાપના સરકારની કોઈ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી નથી અથવા રાજ્ય અથવા ભારતીય સ્ટેટ બેંકની કામગીરીમાં સંકળાયેલી નથી.જો તે બેંકની કામગીરી સાથે કામ કરતી સંસ્થા હોત, જે રાજ્યની સાધનસામગ્રી તરીકે બેંકનું મુખ્ય કાર્ય છે, તો તે સંજોગોમાં, કેસ એક અલગ આધાર પર ઊભો રહેશે.તાત્કાલિક કિસ્સામાં, જે તાલીમ સંસ્થા સાથે અરજદારોનો કરાર સંબંધ છે તે માત્ર રોજગાર પ્રદાન કરવાના હેતુ માટે છે, તેને રાજ્યની કામગીરીમાં સંકળાયેલી સંસ્થા તરીકે ગણી શકાય નહીં.

૧૯. છેલ્લે આ અદાલતનો મત છે કે જ્યારે અરજીકર્તાઓની સેવાની શરતોને વધુ ખાસ રીતે સુરક્ષિત કરવા માટે અરજી દાખલ કરવામાં આવે છે, ત્યારે અરજદારોને જે સંભવિત લાભ મળવાનું ચાલુ રહી શકે છે, તે બેરોજગારીની સમસ્યાનો સામનો કરવાના હેતુથી રાષ્ટ્રવ્યાપી નીતિના અમલીકરણ સામે રોજગારના સમાન સ્વરૂપમાં હોઈ શકે છે.કોર્ટનો મત છે કે અવરોધો હંમેશા રાષ્ટ્રીય હિતમાં ઘડવામાં આવેલી નીતિની તરફેણમાં ભારે ભાર મૂકે છે અને તેથી, અરજદારોનો કેસ વિચારણાને પાત્ર નથી.

૨૦. પ્રતિવાદી નંબર ૨-બેંક એક રાષ્ટ્રીયકૃત બેંક છે જે ભરતીના માન્ય માધ્યમો દ્વારા જ નોકરી કરે છે.ભરતીની રીતો એ બેંકનો નીતિગત નિર્ણય છે.જ્યારે રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકો દ્વારા રોજગારની માન્ય રીતોને મર્યાદિત કરવા માટે રાષ્ટ્રવ્યાપી નીતિ સ્વીકારવામાં આવે છે, ત્યારે અરજદારોને પ્રતિવાદી નંબર ૩ સાથે કરારની શરતો પર રોજગાર એ રોજગારની માન્ય રીત છે.સેવાની સ્થિતિમાં ફેરફારના સંદર્ભમાં, તે પુરાવાની બાબત છે જેના માટે અરજદારો પાસે વૈકલ્પિક ઉપાય હોઈ શકે છે અને તેથી, આ અદાલત દખલ કરી શકશે નહીં.

૨૧. આક્ષેપ કરાયેલ પત્રવ્યવહાર માર્ગદર્શિકાની વિરુદ્ધ હોવાની દલીલો, એવું જોવા મળે છે કે માર્ગદર્શિકા એ નીતિ લાગુ કરવા માટે માત્ર માર્ગદર્શિકા છે. માર્ગદર્શિકા પોતે નિતિને નિર્ધારિત કરતી નથી.

૨૨. ઉપરોક્ત તર્કને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજી વિચારણાપાત્ર નથી અને તેથી, રદ કરવામાં આવે છે. નોટિસ કાઢી નાખવામાં આવે છે.

કેરોલીન

(એ. વાય. કોન્જે, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.